

UNIVERSITATEA DE STAT DIN TIRASPOL

Cu titlu de manuscris
CZU: 378.015(043.2)

PANCO TATIANA

FORMAREA PROFESIONALĂ ETNOPEDAGOGICĂ A ÎNVĂȚĂTORULUI

Specialitatea: 533.01 – Pedagogie universitară

REZUMATUL
tezei de doctor în științe ale educației

CHIȘINĂU, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei Științe ale Educației,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Conducător științific:

SILISTRARU Nicolae, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar

Referenți oficiali:

CAPCELEA Valeriu, doctor habilitat în filosofie, conferențiar universitar, USARB

IANIOGLO Maria, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, USC

Membri ai Consiliului Științific Specializat:

BOROZAN Maia, **președinte**, dr. hab. în științe pedagogice, profesor universitar

RUSU Elena, **secretar științific**, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar

ANDRIȚCHI Viorica, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar

PATRAȘCU Dumitru, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar

GOLUBIȚCHI Silvia, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la 14 decembrie, 2021, ora 12.00
în ședința Consiliului Științific Specializat D 533.01-21-29,
în cadrul Universității de Stat din Tiraspol, str. Gh. Iablocikin, 5, sala 108

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Universității de Stat din
Tiraspol (<https://ust.md/>) și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la 13 noiembrie, 2021

Secretar științific

al Consiliului Științific Specializat

RUSU Elena,

doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar

Conducător științific:

SILISTRARU Nicolae,

doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar

Autoare:

PANCO Tatiana

© **Panco Tatiana, 2021**

CUPRINS

Reperete conceptuale ale cercetării	4
Conținutul tezei	6
Concluzii generale și recomandări	20
Bibliografie	23
Lista publicațiilor la tema tezei.....	26
Adnotări (în rusă, română, engleză)	28

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Într-o societate modernă multiculturală și polietică, în contextul globalizării, învățământul se confruntă cu probleme ale educației pentru promovarea valorilor etnice, de autoidentificare culturală în cadrul culturii mondiale. Reformele sociale, politice și economice actualizează necesitatea autodeterminării etnice și naționale, fapt care demonstrează importanța renașterii pedagogiei populare, educația în baza idealului popular, a valorilor naționale și a culturii etnice.

Interesul crescut pentru etnie actualizează importanța cunoașterii etnopedagogice a societății moderne, în special la nivelul sistemului educațional. În condițiile integrării în spațiul european, Republica Moldova face o tranziție de la educația tradițională, axată pe reproducerea culturii etnice, la cea modernă, când, prin aderarea la moștenirea culturală, generația tânără participă activ la viața socială, bazându-se pe tradiții bogate ale poporului. [17] În condițiile unui sistem de învățământ superior deschis, problema păstrării diversității culturale a țărilor și a sistemelor educaționale devine din ce în ce mai acută. Astfel, este evidentă necesitatea modificărilor conținutului învățământului universitar. În acest sens, pregătirea etnopedagogică inițială a învățătorului are o relevanță deosebită. [45] Pedagogia populară a devenit un mijloc eficient de educație a tinerei generații. Astfel, analiza ideilor pedagogice ale poporului și a mijloacelor pedagogiei populare, confirmă existența experiențelor prețioase, a cunoștințelor despre educația etnică, despre familie, părinți și copii, respect, prietenie, dragoste, patrie și mărirea bogăției acesteia, demne de utilizat actualmente în practica educațională. [50]

Importanța temei de cercetare se bazează pe necesitatea rezolvării problemei educației etnoculturale în societatea modernă, care este o direcție prioritară a pregătirii profesionale universitare a învățătorilor. Universitățile ar trebui să devină principalul promotor al patrimoniului național și cultural al Republicii Moldova și, având în vedere multietnicitatea țării, să contribuie la formarea toleranței etnice culturale. În acest sens, societatea modernă a Republicii Moldova are nevoie de învățători cu o personalitate flexibilă, delicată, capabilă să implementeze cu succes principiul orientării etnoculturale a educației. Este necesară formarea profesională a învățătorilor în spiritul culturii naționale, dar în același timp, luând în considerație caracteristicile etnice ale minorităților naționale care trăiesc pe teritoriul Republicii Moldova. Această abordare va contribui la integrarea națională și culturală, realizată în cadrul principiilor democratice europene comune. [45]

Descrierea situației în domeniul cercetării și identificarea problemelor de cercetare. În comunitatea științifică a Republicii Moldova și a României, există un interes tot mai mare al cercetătorilor pentru identificarea și descrierea valorilor etnice ca bază a competenței etnopedagogice în procesul de pregătire profesională a învățătorilor: N. Silistraru [51] (bazele științifice ale etnopedagogiei); V. Cojocaru [11] (teoria și metodologia proceselor inovatoare în învățământul superior); S. Baciuc [5] (managementul calității învățământului superior); V. Andrișchi [1,2] (formarea cadrelor didactice, valorile cadrelor didactice); M. Cojocaru-Boroșan [12] (teoria, metodologia și tehnologia formării culturii emoționale a cadrelor didactice, precum și pedagogia culturii emoționale); El. Rusu [29] (formarea inteligenței emoționale a studenților – viitori învățători); V. Botnari [6] (competența profesională a cadrelor didactice universitare); I. Gagim [15] (problema formării culturii); Vl. Pâslaru [14], V. Cojocaru [10] (formarea competențelor profesionale); L. Sadovei [30] (formarea profesională a competențelor comunicative ale cadrelor didactice); V. Guțu [18] (curriculum de învățământ superior); C. Gheorghiuță [16] (bazele etnopedagogice și etnografice ale abilităților creative ale studenților); A.

Buzenco [7] (formarea orientărilor valorice din punctul de vedere al etnopedagogiei familiale); V. Capcelea [8] (problema tradițiilor naționale); Vl. Pâslaru [28] (problema identității umane și etnice); M. Ianioglo [21, 22] (formarea cadrelor didactice, comunicare asertivă în mediul academic etnic); Ș. Lupașcu [24] (implementarea etnopedagogiei în familie și școală) și din străinătate: G.N. Volkov [40, 41] (fundamentele științifice ale etnopedagogiei); M.G. Haritonov [56; 57] (educație etnopedagogică în școlile naționale); A. Alimbekov [35] (proiectarea conținutului pregătirii etnopedagogice); L. Tomilina [54] (formarea orientărilor etnice axiologice); Cucuș C. [13], N.G. Arzamașeva [36] (formarea competenței etnoculturale); Ș.M.H. Arsaliev [37] (metodologia etnopedagogiei); Iu.M. Mahmutov [48] (formarea culturii etnopedagogice); L.B. Abdulina [34] (formarea culturii etnopedagogice a cadrelor didactice din ciclul primar); și alți cercetători de știință care au studiat problemele formării culturii etnice și etnopedagogice în contextul pregătirii profesionale a învățătorilor.

Relevanța studiului problemei formării etnopedagogice inițiale a viitorilor învățători se datorează unui număr de contradicții identificate:

- *între cerințele normative ale educației moderne și condițiile pedagogice insuficient dezvoltate pentru formarea culturii etnopedagogice;*
- *între nevoia urgentă în societatea modernă de un profesor cu un nivel înalt de competență și cultură etnopedagogică și absența unui sistem adecvat de pregătire profesională etnopedagogică în Republica Moldova;*
- *între necesitate, oportunități potențiale în implementarea pregătirii etnopedagogice a studenților - viitorilor profesori și dezvoltarea metodologică insuficientă într-o instituție de învățământ superior.*

Prezența contradicțiilor constatate și a cunoașterii insuficiente a problemei formării etnopedagogice inițiale a viitorilor învățători determină **problema cercetării**: care sunt premisele formării etnopedagogice inițiale la viitori învățători?

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretică, elaborarea și validarea Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorului.

Obiectivele cercetării vizează:

1. identificarea reperelor teoretice ale formării etnopedagogice a învățătorilor;
2. determinarea structurii, conținutului, esenței științifice a conceptelor «cultură etnică», «cultură etnopedagogică»;
3. elaborarea criteriilor și indicatorilor de descriere a nivelurilor competenței etnopedagogice;
4. determinarea nivelurilor și a conținutului competenței etnopedagogice a învățătorilor;
5. fundamentarea științifică și validarea experimentală a Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor.

Ipoteza cercetării: Formarea etnopedagogică inițială a învățătorilor va fi eficientă în urma implementării Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor, având ca bază condițiile pedagogice:

- elaborarea și implementarea curriculumului la unitatea de curs „Etnopedagogia” orientat spre formarea competenței etnopedagogice;
- asigurarea formării competenței etnopedagogice în baza criteriilor și indicatorilor;
- implicarea studenților în activitățile etnopedagogice cu conținut teoretico-practic, utilizând strategii didactice specifice;

- promovarea gândirii etnopedagogice, conștientizarea valorii competenței etnopedagogice într-un mediu multicultural.

Metodologia cercetării a inclus metodele: observarea, testarea, experimentul pedagogic, modelarea procesului de formare a competenței etnopedagogice la studenți, analiza cantitativă și calitativă a datelor experimentale, metode statistice de prelucrare a rezultatelor experimentului pedagogic.

Noutatea și originalitatea științifică constă în: determinarea structurii, conținutului științific al conceptelor „cultură etnică”, „cultură etnopedagogică” ca bază pentru formarea etnopedagogică inițială și a competenței etnopedagogice a învățătorilor; validarea experimentală a Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor ce reflectă principii, condiții, criterii de evaluare, indicatori, forme și strategii specifice pentru învățământul superior.

Problema științifică soluționată în cercetare constă în: funcționalitatea Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor; în descrierea particularităților și a specificului formării competenței etnopedagogice la învățători; în determinarea criteriilor, indicatorilor și nivelurilor de formare a competenței etnopedagogice a învățătorilor; interpretarea științifică a rezultatelor cercetării ce demonstrează eficiența formării etnopedagogice a învățătorilor.

Semnificația teoretică a cercetării constă în: identificarea fundamentelor teoretice ale formării etnopedagogice inițiale a învățătorilor; determinarea esenței științifice a conceptelor «cultură etnică», «cultură etnopedagogică» ca bază pentru formarea etnopedagogică inițială a învățătorilor; fundamentarea teoretică, dezvăluirea și identificarea condițiilor pedagogice care asigură formarea profesională etnopedagogică inițială a învățătorilor; identificarea, fundamentarea și dezvăluirea specificului formării profesionale etnopedagogice inițiale a învățătorilor; dezvoltarea fundamentelor teoretico-metodologice ale formării etnopedagogice a învățătorilor; formularea concluziilor științifice și a recomandărilor importante pentru formarea etnopedagogică a învățătorilor.

Valoarea practică a cercetării constă în: elaborarea, întemeierea științifică și validarea experimentală a Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor; elaborarea și implementarea în practica universitară a cursului Etnopedagogie, axat pe formarea competenței etnopedagogice; valorificarea Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor la cursurile de formare continuă și recalificare profesională; elaborarea recomandărilor practice privind formarea etnopedagogică a învățătorilor.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată în procesul experimentului pedagogic la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, precum și prin intermediul publicațiilor științifice prezentate la conferințe naționale și internaționale și pe parcursul activității pedagogice.

CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea reflectă actualitatea temei de cercetare, descrierea situației din domeniul cercetării, problema cercetării, scopul și obiectivele cercetării, noutatea științifică și originalitatea cercetării. Este descrisă valoarea teoretică și cea practică a investigației, precum și implementarea rezultatelor cercetării, volumul și structura lucrării, rezumatul capitolelor tezei.

Capitolul 1, Bazele teoretice ale pregătirii etnopedagogice a învățătorilor, conține un studiu teoretic al problemei studiate și descrie esența și conținutul conceptelor de bază: cultură etnică, cultură etnopedagogică, competență etnopedagogică, formarea profesională.

Studiul metodologiei și problematicii necesită luarea în considerare a conceptelor cheie, a căror interpretare este ambiguă în diverse surse. Am considerat că este oportun să supunem analizei concepte precum: „etnos”, „cultură”, „cultură etnică”, „cultură etnopedagogică”, „competență”, „competență”, „competență etnopedagogică”.

În cercetarea noastră, am aderat la punctul de vedere că „etnos” este un sistem social, o structură care se construiește și se dezvoltă în procesul de evoluție istorică a societății. În consecință, am considerat „etnos-ul” ca un grup social semnificativ, reprezentanții cărorar au aceeași țară, stat, în care s-au născut, manifestă conștiință etnică, identitate, sunt purtători ai unei culturi commune.

Analiza ideilor propuse de către savanții E. Giddens [42], G. Hofstede [2,], I. Gagim [15], D. Patrașcu T. Rotaru [27], M. Năstase [25] și alții confirmă faptul că cultura este un ansamblu de valori care sunt semnificative pentru oameni, unindu-i și în același timp deosebindu-i de anumite grupuri, în cazul în care este vorba de valorile etnice. De asemenea, în cultura oricărei societăți se evidențiază valorile universale, care sunt semnificative pentru fiecare individ, precum și diferențe de concepte, puncte de vedere, idei și atitudini față de viața popoarelor și națiunilor.

În cercetarea noastră, ne-am bazat pe abordarea filosofică a conceptului de „cultură”, care evidențiază că cultura este un mod specific de organizare și dezvoltare a activității umane, reprezentat în produsele muncii materiale și spirituale, în sistemul normelor sociale și instituționale, în valorile, în atitudinea oamenilor față de natură, de alți oameni și față de sine însăși. Cultura caracterizează trăsăturile comportamentului, conștiinței și activitățile oamenilor în domenii specifice ale vieții sociale. [56 p. 292]

Cultura etnică conține valori ce aparțin unuia sau altui grup etnic, care sunt desemnate de etnosul, ca specifice, aparținând acestuia și caracterizându-l.

Competența etnoculturală se realizează, în primul rând, printr-un grad ridicat de înțelegere, prin evidența corectă a specificului de funcționare a particularităților psihologice naționale ale reprezentanților anumitor națiuni, exprimate în înregistrarea și controlul detaliat a: a) nevoilor, motivelor și orientările valorice ale reprezentanților unor regiuni naționale concrete, a căror specific etnic afectează în mod semnificativ comunicarea cu acesta; b) faptelor care indică prezența unor discrepante între nevoile și motivele reprezentanților comunităților naționale concrete și normele tradiționale de afaceri, interacțiunea politică și interetnică dintre oameni; c) unicitatea manifestării identității naționale a reprezentanților unor naționalități concrete; d) specificul formelor de protejare a identității politice a reprezentanților unor comunități etnice specifice de elementele naționalismului, șovinismului în cursul relațiilor interetnice. [43, p. 305]

Cultura etnopedagogică este definită de noi ca un anumit grad de studiu, acceptarea culturii pedagogice tradiționale a unui etnos, înțelegerea valorilor educaționale și utilizarea acestora în cadrul procesului educațional, în special în cadrul educației morale în școala modernă, bazată pe următoarele valori: toleranță etnică, empatie, patriotism, familie, istorie, cultură populară, munca, obiceiuri și tradiții, dreptate, sănătate, frumusețe, stima față de adulți, copii, cinste, demnitate, libertate, care reflectă idealul poporului.

Ca urmare a analizei literaturii (Vl. Pâslaru [14]; N. Silistraru [31]; A. Buzenco [7]; V. Capcelea [8]; A. Lupașcu [24]; T. Banul [38]), am dezvăluit că cultura etnopedagogică, fiind o parte a culturii pedagogice profesionale generale, este considerată din două abordări, ca un fenomen personal și social semnificativ.

Tabelul 1. Aspectul personal și social semnificativ al culturii etnopedagogice

Autor	Esența
Cultura etnopedagogică ca fenomen personal	
G. N. Volkov (1974)	sfera culturii materiale și spirituale, care este direct legată de creșterea copiilor, manifestată în folclorul copiilor, în viața de zi cu zi [40].
N.Silistraru (1997; 2021)	sistemul valorilor și tradițiilor spirituale ale vieții umane formate istoric, proiectat asupra educației, dezvoltării și socializării individului [51; 32].
Cultura etnopedagogică ca fenomen social	
N. Silistraru (1997; 2021) V. A. Nicolaev (1998)	o calitate integrativă care caracterizează gradul de studiere a etnopedagogie de către cadrele didactice, a conștientizării rolului educațional al valorilor și a utilizării adecvate în procesul educațional în condițiile actuale [50; 32; 51].
Vi. Pâslaru (2003) S. Baci (2006)	o parte integrantă a culturii profesionale și pedagogice, în structura căreia ocupă un loc important cunoașterea conținutului cercetării etnopedagogice, conștientizarea importanței aspectelor culturii etnice și a activităților corespunzătoare acestora [14; 5].
I.Avram (2006) A.Buzenco (2017)	manifestarea culturii spirituale și materiale în activitatea pedagogică, ca indicatori ai celui mai înalt nivel de manifestare a abilităților pedagogice populare, precum și a rezultatului culturii tradiționale a educației. [51; 32; 4; 7]
S. G. Tishulina (2006)	formarea profesională și aplicarea tehnologiilor etnopedagogice; educația morală și psihologică; prezența unui dominant pedagogic umanist în raport cu elevii. [53]
G. Iu. Nagormaia (2008)	nivelul necesar de cunoștințe culturale și profesionale generale moderne, abilități, deprinderi, calități personale și abilități formate de profesor, permițând organizarea de activități pedagogice în conformitate cu caracteristicile culturale naționale ale pedagogiei tradiționale și ale psihologiei grupurilor etnice. [49]

Prezența culturii etnopedagogice se manifestă în viziunea etnopedagogică asupra lumii, identitatea etnică, conștiința de sine, în utilizarea cunoștințelor și abilităților în activitatea pedagogică, în posesia abilităților de comunicare, precum și în capacitatea de a rezolva problemele etnopedagogice. De asemenea, cultura etnopedagogică a părinților, a cadrelor didactice, implicați profesional în creșterea generației tinere, permite evitarea conflictului translațional, care apare pe fondul instabilității societății.

Datorită valorilor stabilite și transmise prin educația în spiritul valorilor populare, cum remarcă N. Silistraru, A. Buzenco, L. Tomilin, lipsește dualitatea și problematica orientărilor axiologice. Experiența educației bazate pe valorile etnopedagogice, testată și dovedită empiric, și-a dovedit eficacitatea [32, 7, 54]

Printre savanții contemporani, lucrările cărora sunt dedicate problemelor pregătirii profesionale generale a învățătorilor menționăm A.K. Markova, V.A. Slastenin, N. Silistraru, M. Cojocaru-Borozan, care analizează pregătirea profesională a viitorilor învățători ca fiind formarea unui sistem de cunoștințe psihologice, pedagogice și metodologice, abilități și relații de valoare. [46], [52], [33], [12]

În urma analizei documentelor politicilor educaționale naționale, în special a Cadrului național al calificărilor din Republica Moldova, calificarea „Pedagogie în învățământul primar”,

am constatat că persoanele incluse în acest program de formare profesională ar trebui să împărtășească valorile pedagogice ca umanismul, altruismul, o atitudine responsabilă și creativă față de procesul educațional, care reflectă direct prezența valorilor umane de bază, care asigură funcționarea procesului educațional bazat pe valori, ceea ce permite crearea și implementarea unui mediu educativ formativ. [60]

În ultimii ani s-a manifestat contradicția potențialului educațional al valorilor etnice și naționale, a valorilor pedagogiei populare și valorificarea modestă a acestora în practica pedagogică la nivelul instituțiilor de învățământ general.

Competența profesională este una dintre cerințele de bază pentru însușirea profesiei de învățător. Conceptul de „competență profesională a învățătorului” reflectă abilitățile personale ale unui învățător, care îi permit să rezolve independent și eficient sarcinile pedagogice definite de el sau înaintate de administrație. Pentru a rezolva cu succes sarcinile atribuite, este necesar, mai întâi de toate, să cunoască teoriile pedagogice, precum și să dețină abilitățile de aplicare a acestora în activitate. În consecință, competența profesională a unui profesor trebuie înțeleasă ca totalitatea pregătirii sale teoretice și practice pentru realizarea activității activității instructiv-educative.

În competența profesională a unui învățător, se distinge competența socio-pedagogică, psihologică, didactică și metodologică, ale căror componente se manifestă în activitatea practică din cadrul sistemului educațional. De asemenea, nu mai puțin semnificativă în activitatea profesional-pedagogică este competența estetică, cognitivă, comunicativă, policulturală și mai ales etnopedagogică [58, p. 59, 61]

Competența etnopedagogică, este considerată apropiată de competența etnoculturală, care acționează ca o trăsătură de personalitate, exprimată în prezența unor cunoștințe și abilități etnopedagogice profunde și considerabile în domeniul disciplinelor academice și a unei experiențe pozitive în rezolvarea problemelor etnopedagogice. [58]

Competența etnoculturală a elevilor și învățătorilor, este de asemenea, apropiată de definirea competenței etnopedagogice, pe care N. Silistraru o examinează prin prisma competenței interculturale, a cărei formare este determinată de valorile etnice umane universale care stau la baza funcționării unui grup etnic separate și a societății. [33]

Succesul rezolvării problemelor etnopedagogice în practica profesională reflectă nivelul de pregătire etnopedagogică, mai cu seamă a competențelor. În acest sens, ar trebui subliniată abordarea *bazată pe competențe*, care stă la baza formării generale și etnopedagogice a învățătorilor.

În urma analizei literaturii, am constatat că, în structura competenței etnopedagogice, se distinge componenta cognitivă și acțională, precum și componenta axiologică, care reprezintă o componentă-cheie.

În **Capitolul 2, *Etnopedagogia în formarea profesională inițială a cadrelor didactice***, se analizează conceptele de „orientări valorice”, „valori etnice” ca bază a competenței etnopedagogice, se abordează pregătirea etnopedagogică care contribuie la manifestarea durabilă a valorilor morale și asigură integritatea procesului educațional în școlile moderne, se analizează starea actuală a problemei pregătirii etnopedagogice în Republica Moldova prin evaluarea și dezvoltarea curriculumului universitar în ceea ce privește formarea competenței etnopedagogice a studenților – viitori învățători.

Valorile etnice se referă atât la valorile materiale, cât și la cele spirituale ale omenirii, elaborate de popor și evidențiate din cadrul valorilor umane, ca niște priorități în conștientizarea

și identificarea lor. Pentru a evidenția caracteristicile esențiale care descriu valorile etnice, am făcut o comparație și am identificat unele diferențe în funcție de criteriile luate ca bază.

În pedagogie, valorile sunt studiate educație psiho-pedagogică, care determină atitudinea individului față de ceilalți și față de sine. Trebuie remarcat faptul că sistemul de valori în procesul de educație a unei personalități se dezvoltă dinamic și contradictoriu, întrucât valorile promovate de societate trebuie să fie conștientizate și acceptate de individ, devenind orientări valorice. Orientările valorice acționează ca un reglator al comportamentului social, în condițiile acceptării lor interne și aplicării conștiente în practică.

Este important ca orientările valorice ale studenților, formate în procesul educației morale și a interacțiunii sociale, reflectă de regulă, latura personală, decât cea socială. Această circumstanță ne-a permis să presupunem că în procesul formării profesionale etnopedagogice se va produce o schimbare, o regândire a orientărilor valorice, inclusiv pentru realizarea inițiativelor civice, patriotice. Astfel, valorile etnice ar trebui să aibă semnificație atât socială, cât și personală. Potrivit concepției cercetătoarei M. Hadircă, valorile etnice sunt comune tuturor celor care aparțin unei etnii, națiuni, stat și societate în ansamblu, prin urmare ele trebuie recunoscute, explicate, protejate și popularizate prin toate formele și mijloacele educaționale, deoarece ne formează ca reprezentanți ai neamului și ne separă în contextul universalității. Ceea ce ne lipsește cu adevărat astăzi și ceea ce nu se formează în generația tânără prin educația, acest sentiment de identitate etnică. [19, p.32]

În urma analizei caracteristicilor distinctive ale culturii etnice în raport cu cultura generală identificate de N. Silistraru, am constatat că cultura etnică oferă cunoștințe din societatea înconjurătoare, a lumii în ansamblu, luând în considerare etnia, adică mentalitatea etnică formată în urma influenței comunicării și interacțiunii cu grupul etnic. De asemenea, cultura etnică asigură formarea internă și externă a valorilor etnice, care contribuie la autocunoaștere, la autodeterminarea individului și la formarea sa morală. Aceste idei ne-au condus la determinarea valorilor etnice și a valorilor umane (prelucrarea după N. Silistraru Tab. 2)

Tabelul 2. Valorile etnice și valorile umane

Criterii	Valorile umane	Valorile etnice
<i>Origine</i>	Era apariției omului, evidențiindu-se în diferite forme	Formarea etnosului
<i>Durată</i>	Legat de eră, etapă în dezvoltarea omenirii	Constant, neschimbat
<i>Localizare</i>	Recunoscute universal	Perceput de popor în mod separat, intercalând cu universalitatea
<i>Rolul în dezvoltare</i>	Acționând ca obiectiv al dezvoltării, un mijloc de evoluție	Asigură identitatea grupului etnic
<i>Orientare</i>	Spre societate	Spre sine, mediul apropiat
<i>Reflectare</i>	În ordinea socială a societății în raport cu omul și lumea lucrurilor într-un anumit stadiu al dezvoltării sale	În idealul popular

Formarea culturii etnice generează schimbări în dezvoltarea emoțională, mentală a individului. Sunt percepute diferit lumea înconjurătoare, relațiile dintre oameni reglementate de tradiții, unele idei și orientări de valoare. Aceste schimbări se regăsesc în caracterul etnic format prin asimilare culturală, în timp ce constanta calităților formate este determinată de locul de trai, de evenimentele istorice, de modul de viață al oamenilor. [8] Pregătirea etnopedagogică inițială în

mediul universitar promovează acceptarea culturii grupurilor etnice, studierea componentelor și orientărilor valorice care contribuie la îmbogățirea conținutului acesteia, pentru stimulare transformării propriului sistem de valori. Formarea etnopedagogică inițială este considerată de noi un proces, care se bazează pe intervenția intenționată a universității, ce vizează activizarea studenților pentru stăpânirea moștenirii culturale și istorice a poporului, a cunoștințelor, aptitudinilor și abilităților etnopedagogice, a calităților etnopedagogice solicitate de întinșările de învățământ general.

Educația etnoculturală a studenților va contibuie în activitatea lor pedagogică ulterioară la valorificare caracteristicilor etnopsihologice ale elevilor, a arsenalului pedagogic al înțelepciunii populare cuprinse în patrimonial cultural. În lucrul cu studenții, este necesară familiarizarea cu cunoștințele etnopedagogice, accentuând ideea că etnopedagogia este o știință, cu o bază științifică și metodologică bine conturată. [65]

Studierea aspectelor teoretice ale pedagogiei populare au dovedit natura ei fundamentală în organizarea conținutului moral-spiritual al activităților educaționale din școala modernă, care contribuie la păstrarea, întărirea și îmbogățirea procesului de dezvoltare personală a tinerei generații în vederea autoidentificării entice.

Astfel, pregătirea etnopedagogică este procesul de asimilare a cunoștințelor de etnopedagogie, de stăpânire a abilităților necesare pentru realizarea activității etnopedagogice. Este un proces ghidat cu obiective clar definite, structurat, sistemic, organizat, cu conexiuni inverse. Continuitatea, o acumulare treptată și sistematică de cunoștințe și abilități etnopedagogice și de experiență în rezolvarea problemelor etnopedagogice, este cea mai importantă condiție pentru obținerea unei pregătiri etnopedagogice depline. [44]

Prezența formării etnopedagogice - competența etnopedagogică în pregătirea profesională a învățătorilor care vor desfășura un proces educațional holistic, îndeplinește cerințele Curriculumului național, în special idealului educațional al școlii din Republica Moldova, care constă în formarea unei personalități cu spirit de inițiativă, capabilă de auto-dezvoltare, care are nu numai un sistem de cunoștințe și abilități necesare ocupării forței de muncă pe piața muncii, ci și independență de opinie și acțiune, deschidere spre dialog intercultural în contextul național acceptat și valorile universale. [18]

În rezultatul analizei *Cadrului de referință al curriculumului național*, se evidențiază necesitatea pregătirii etnopedagogice, formării competențelor etnopedagogice, ce asigurară realizarea integrală a procesului educațional, care corespunde cerințelor curriculumului național, în special, idealului educațional al școlii Republicii Moldova.

Analiza componenteii formative a curriculumului pedagogic, în scopul identificării potențialului etnopedagogic, a făcut posibilă clasificarea disciplinelor academice în 3 grupe: 1) cu conținutul etnopedagogic principal; 2) cu conținut etnopedagogic predominant; 3) cu reflectarea conținutului etnopedagogic în diverse discipline umaniste.

În urma analizei curriculumurilor universitare, este important de evidențiat că în formarea învățătorilor sunt incluse discipline cu un bogat potențial etnopedagogic, în schimb disciplinele studiate nu formează o idee holistică a culturii, tradițiilor, obiceiurilor populare, ca sistem de cunoștințe necesare pentru a lucra într-un mediu multicultural.

Capitolul 3, Metodologia pregătirii etnopedagogice inițiale, este dedicat descrierii experimentului pedagogic și a Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor, determinării nivelurilor și caracteristicilor competenței etnopedagogice a învățătorilor, analizei

dinamicii valorilor experimentale a competenței etnopedagogice a învățătorilor în procesul de formare profesională inițială.

Experimental s-a desfășurat pe parcursul anilor 2017-2020. Experimentul pedagogic în studiul nostru servește ca metodă de bază pentru dezvoltarea și evaluarea competenței etnopedagogice la învățători în procesul de formare profesională inițială.

În experiment au fost implicați 114 studenți ai USARB, de la specialitățile „Pedagogia învățământului primar și Pedagogia preșcolară”, „Pedagogia învățământului primar și Limba engleză”. Grupul experimental a fost format din 56 de subiecți, inclusiv 18 studenți care studiază la specialitatea „Pedagogia învățământului primar și Limba engleză” și 38 de studenți care studiază la specialitatea „Pedagogia învățământului primar și Pedagogia preșcolară”. Grupul de control a fost format din 58 de subiecți, dintre care 21 de studenți de la specialitatea „Pedagogia învățământului primar și Limba engleză” și 37 de la specialitatea „Pedagogia învățământului primar și Pedagogia preșcolară”.

În cadrul etapei de constatare a experimentului pedagogic, în conformitate cu scopul cercetării, au fost realizate următoarele obiective:

- efectuarea analizei cantitative și calitative a rezultatelor obținute în etapa de constatare;
- determinarea nivelurilor de formare a competenței etnopedagogice;
- formularea concluziilor care reprezintă semnificația pentru realizarea etapei formative a experimentului pedagogic.

În cadrul etapei de constatare a experimentului pedagogic pentru a determina nivelul inițial de formare a competenței etnopedagogice, am efectuat testarea. Testul s-a bazat pe un șir de întrebări adaptate în baza chestionarului elaborat de Iu. V. Ștîkariova [59]

Testul de determinare a competenței etnopedagogice a fost propus studenților din ciclul I - licență la specialitățile „Pedagogie în învățământul primar și Pedagogie preșcolară” și „Pedagogie în învățământul primar și Limba engleză”. Sarcinile testului au vizat identificarea componentelor competenței etnopedagogice: axiologice, acționale și cognitive. Componentele selectate au fost corelate cu indicatorii și nivelurile de manifestare. Componentele competenței etnopedagogice identificate de noi la învățători prin intermediul testului au fost identificate de studenți înșiși, deoarece sarcinile au contribuit la autoevaluarea lor.

Testul, oferit studenților ne-a permis efectuarea unei măsurări cantitative și calitative a componentelor axiologice, acționale și cognitive ale competenței etnopedagogice. Întrebările care reflectă componenta axiologică au fost 5,8,15,16,20, componenta acțională a vizat întrebările: 2,3,17,18,19, iar componentă cognitivă a a fost evaluate prin întrebările 4,6,7,9,10,11,12,13,14. Pentru fiecare criteriu și răspuns, conform testului, a corespuns un anumit număr de puncte, suma punctelor fiind distribuită în funcție de nivelurile: superior, mediu și inferior.

În continuare elucidăm cele explicate prin tabelul 3. Indicatori și niveluri de competență etnopedagogică a studenților.

Tabelul 3. Indicatorsi și niveluri de competență etnopedagogică

Com pone nte	Indicatori și niveluri de competență etnopedagogică a studenților			Itemii din test	Instrumente
	Superior	Mediu	Inferior		
<i>Axiologică</i>	Exprimarea cunoștințelor etnopedagogice, străduința studierii elementele culturii populare, conștientizarea semnificației, atitudinea pozitivă stabilă față de activitatea etnopedagogică, străduința extinderii limitelor autoidentificării etnice	Conștientizarea importanței studierii și luării în considerare a culturii tradiționale a educației, în special a mentalității etnice; manifestarea interesului pentru cultura populară, valorile, cultivarea lor în activități profesionale, manifestarea autodeterminării etnice	Lipsa motivației de a studia etnopedagogia, atitudinea pasivă față de studiul tradițiilor experienței pedagogice populare, lipsa autodeterminării etnice	5,8,15,16,20	Testul privind determinarea competenței etnopedagogice Harta pentru evaluarea manifestării competenței etnopedagogice
<i>Acțională</i>	Abordarea creativă în rezolvarea problemelor etnopedagogice, selectarea strategiilor educaționale folclorice, pedagogice, proiectarea și implementarea activităților bazate pe valorile populare ale educației, organizarea activității creative și crearea unui mediu etnopedagogic bazat pe tradițiile populare, interacțiune interculturală, dialog	Utilizarea spontană a strategiilor educaționale populare în cadrul procesului educațional modern; demonstrarea capacității de a organiza activități etnopedagogice într-o echipă multinațională	Rezolvarea intuitivă a sarcinilor etnopedagogice, lipsa integrității, consecvența în proiectarea și implementarea activităților educaționale bazate pe strategii educaționale populare	2,3,17,18,19	
<i>Cognitivă</i>	Cunoștințe vaste de înțelegere a culturii populare, a valorilor, a trăsăturilor de mentalitate; deținerea de cunoștințe despre cultura altor popoare, deținerea de cunoștințe științifice și metodologice despre sistemul de învățământ tradițional	Cunoștințe limitate despre tradițiile populare, cultura populară a educației și utilizarea lor episodică în activități profesionale și pedagogice	Prezența unor cunoștințe ne semnificative de orientare etnopedagogică, idei separate despre cultura populară tradițională, tradițiile poporului lor, practic nu există cunoștințe despre cultura și valorile altor popoare.	4,6,7,9,10,11,12,13,14	

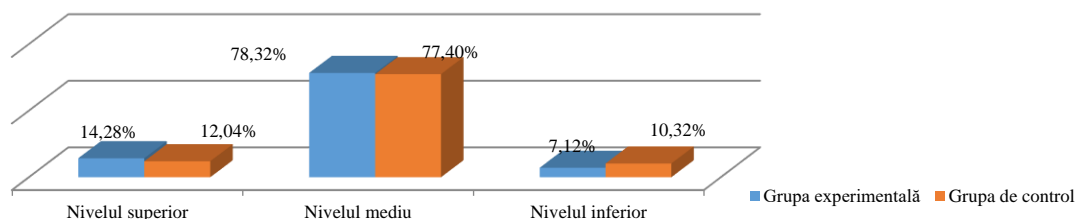

Fig. 1. Nivelurile componenteii axiologice a competenței etnopedagogice în grupurile experimentale și de control la etapa de constatare

La identificarea componenteii axiologice a competenței etnopedagogice, indicatorii de nivel au fost distribuiți astfel: superior - 11-9 puncte, mediu - 8-5 puncte, inferior - 4-0 puncte. Astfel, vedem că în ambele grupuri predomină nivelul mediu de formare a componenteii axiologice, ceea ce confirmă manifestarea interesului pentru problema studiată din partea studenților.

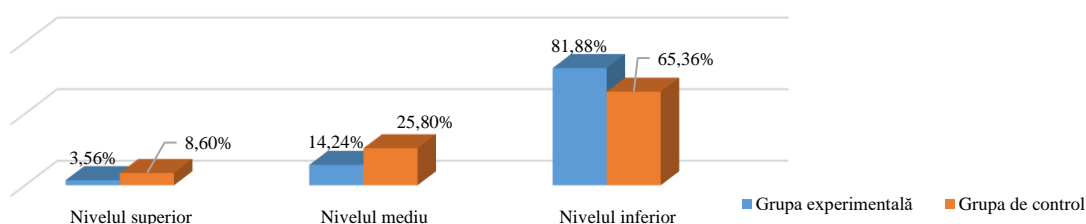

Fig. 2. Nivelurile componenteii acționale a competenței etnopedagogice în grupurile experimentale și de control la etapa de constatare

Ca urmare a analizei datelor obținute și reflectate în fig. 2 cu privire la componenta acțională, am observat că studenții, având cunoștințe, manifestând motivație și interes, nu pot să le aplice în activitățile lor profesionale fără pregătire profesională etnopedagogică.

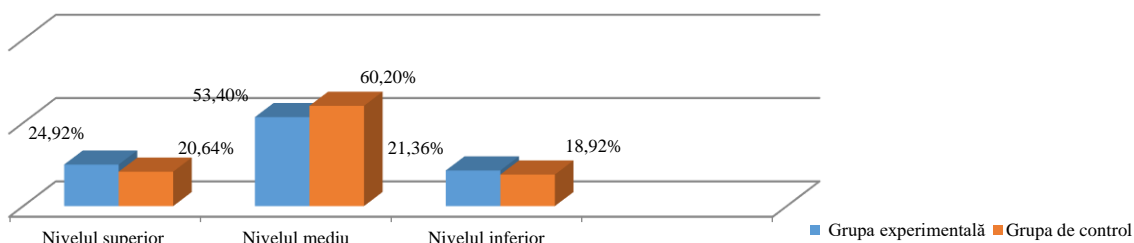

Fig. 3. Nivelurile componenteii cognitive a competenței etnopedagogice în grupurile experimentale și de control la etapa de constatare

Analizând răspunsurile obținute la întrebările ce au măsurat componenta cognitivă a competenței etnopedagogice, s-a constatat că nivelul superior a fost demonstrat de studenții care au obținut 22-19 puncte, nivelul mediu - 18-16 puncte, inferior 15-0 puncte.

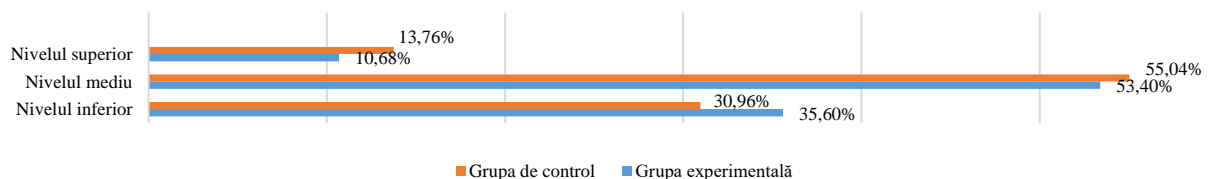

Fig. 4. Nivelurile de formare a competenței etnopedagogice a învățătorilor la etapa de constatare

De asemenea, am efectuat un studiu al nivelurilor de competență etnopedagogică în funcție de componentele identificate și de indicatorii acestora folosind o hartă pentru evaluarea manifestării competenței etnopedagogice.

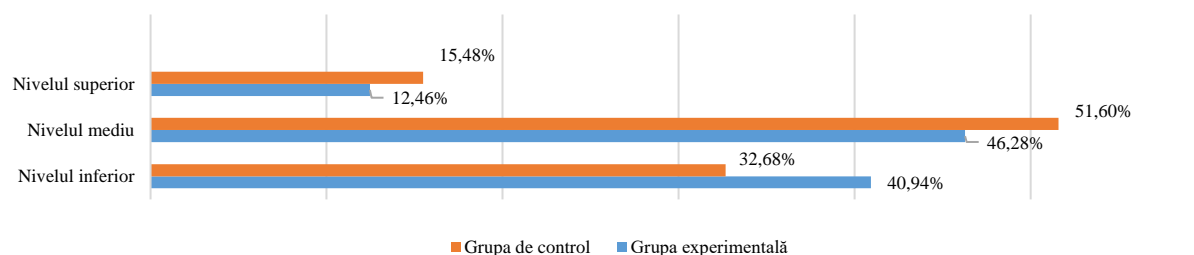

Fig. 5. Nivelurile de manifestare a competenței etnopedagogice în etapa de constatare (scara de evaluare)

Compararea rezultatelor obținute în timpul observării și a evaluării, precum și a rezultatelor testelor au dovedit validitatea datelor obținute, deoarece acestea au demonstrat indicatori similari, cu o mică diferență în numărul de respondenți clasificați la nivelul mediu și inferior. Astfel, rezultatele obținute la etapa de constatare indică faptul că cunoștințele etnopedagogice deținute de studenți sunt adesea fragmentare și nesistemizate. Nivelul de asimilare al acestor cunoștințe este, de asemenea, insuficient și se limitează în principal la reprezentări specifice generale sau fragmentare. Este de remarcat faptul că doar studierea disciplinelor din planul de învățământ fără o formare sistemică în baza unui complex de cunoștințe, idei și abordări etnopedagogice, fără situații de exersare a abilităților organizatorice, de proiectare și metodologice orientate spre implementarea în cadrul procesului educacional a conținuturilor etnopedagogice va fi imposibilă formarea nivelului dorit de competență etnopedagogică la viitorii învățători. În baza rezultatelor obținute în cadrul etapei de constatare, a fost elaborat Modelul de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor, care vizează formarea competenței etnopedagogice.

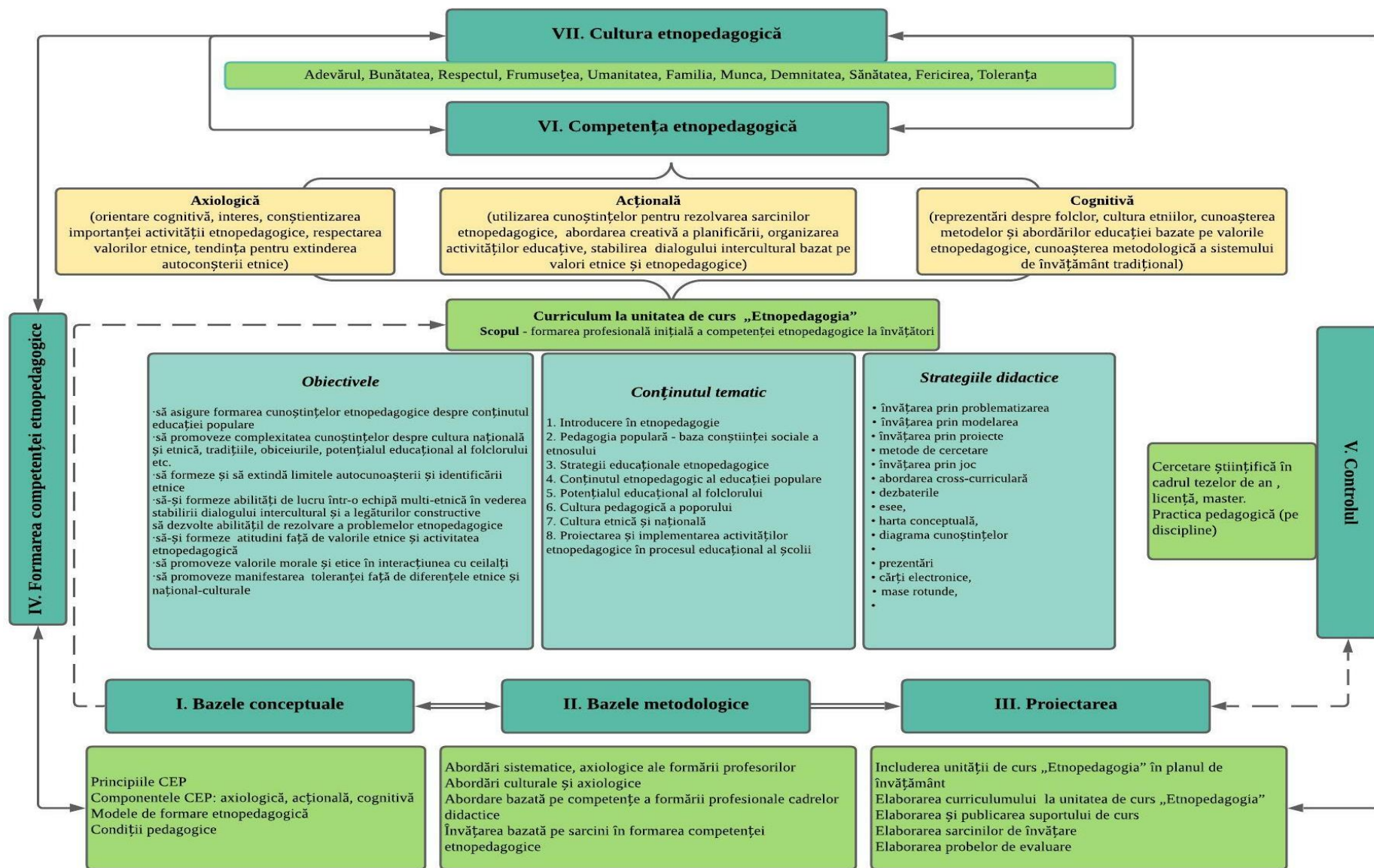

Fig. 6. Modelul de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor

Subiectele abordate și indicate în program au fost studiate la prelegeri și seminare într-un număr egal de ore, câte 2 ore pentru fiecare subiect. Subiectele propuse pentru studiu au format la învățătorii reprezentări teoretice despre etnopedagogia ca știință, precum și pedagogia populară - experiența empirică a educației, formarea tinerii generații, au contribuit la familiarizarea cu strategiile educaționale etnopedagogice etc.

Orele practice, bazate pe studiul cross-curricular al conținuturilor, au contribuit la învățarea profundă a culturii diferitor grupuri etnice, analiza comparativă a acestora, precum și la formarea atitudinii față de patrimoniul național, conștientizarea importanței păstrării și cultivării valorilor naționale, care servesc drept bază pentru existența și funcționarea culturii etnice în societatea modernă.

Împreună cu formele clasice de organizare a activității educaționale, cum ar fi prelegerile și seminarele, pentru a realiza obiectivele stabilite, am folosit, de asemenea, forme netraditionale: atelier de lucru, conferințe, jocuri de rol, întâlniri ale grupurilor de cercetare, care au investigat variat inovații etnopedagogice etc.

Etapa formativă a experimentului pedagogic a fost realizată pe parcursul anului universitar 2018-2019.

Scopul etapei formative - implementarea Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor.

Conținutul implementat a vizat:

- stimularea studenților pentru conștientizarea problemelor formării competenței etnopedagogice;
- asimilarea caracteristicilor esențiale ale fenomenelor etnopedagogice studiate, a culturii tradiționale de educație;
- formarea unei viziuni holistice a învățătorilor despre grupurile etnice, folclorul, tradițiile educaționale și culturale;
- consolidarea pregătirii metodologice pentru planificarea eficientă, implementarea creativă a activităților etnopedagogice în procesul educațional al școlii moderne, formarea calităților personale și profesionale.
- formarea valorilor etnice care stau la baza culturii etnopedagogice.

Activitatea practică și activitatea independentă a studenților s-a realizat prin valorificarea tehnologiei învățării bazate pe sarcini cu conținut etnopedagogic, care au activizat procesul de formare a competenței etnopedagogice în procesul de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor. În scopul formării competenței etnopedagogice, am folosit 5 grupe de sarcini:

1. *Sarcini cognitive* care au implicat dezvăluirea esenței conceptelor, proceselor și fenomenelor etnopedagogice.
2. *Sarcini de activitate operațională*, s-au centrat pe formarea abilităților etnopedagogice.
3. *Sarcini de comunicare* care au vizat dezvoltarea abilităților de comunicare interculturală în mediul multietnic din Republica Moldova.
4. *Sarcini motivaționale* care au contribuit la dezvoltarea interesului pentru lumea interioară a reprezentanților diferitor grupuri etnice.
5. *Sarcini reflexive* care contribuie la dezvoltarea capacității învățătorului de a-și evalua în mod adecvat activitățile etnopedagogice realizate într-un mediu multicultural [58].

Sarcinile cognitive au fost rezolvate prin completarea unui glosar etnopedagogic de către studenți în timpul studierii fiecărui subiect. Aceste sarcini au contribuit la cunoașterea și studiul

aprofundat al conceptelor, termenilor, fenomenelor și proceselor etnopedagogice care apar în mediul etnopedagogic. Pentru a consolida conceptele învățate, pentru a actualiza cunoștințele obținute, la etapa de evocare în cadrul activităților, au fost folosite jocuri intelectuale - cuvinte încrucișate, teste, având ca scop determinarea nivelului componentei cognitive obținut în cadrul cursului studiat.

Reieșind din rezultatele obținute la etapa de constatare a experimentului, am valorificat mai mult implementarea sarcinilor operațional-practice în activitate, care au contribuit la consolidarea bazei metodologice și tehnologice a cunoștințelor dobândite.

Pentru rezolvarea sarcinilor cu caracter operațional-practic, a fost necesar de a pune în contact studentul cu cunoștințe etnopedagogice, metodologice și de cercetare. Astfel, sarcinile operațional-practice au contribuit la formarea următoarelor abilități etnopedagogice:

- analiza conținutul și determinarea impactului educativ al materialelor etnopedagogice și a surselor pedagogiei populare;
- selectarea mijloacelor etnopedagogice, metodelor de educație populară și formelor de organizare a activității educative;
- interpretarea informațiilor etnopedagogice, evaluarea experienței pedagogice a educației populare și identificarea potențialului formativ;
- proiectarea situațiilor de învățare, lecțiilor și a activități extracurriculare, folosind mijloacele pedagogiei populare, identificarea și formularea corectă a sarcinilor specifice conținuturilor etnopedagogice, determinarea condițiilor de rezolvare a lor;
- folosirea vocabularului pedagogic popular, aforisme populare;
- identificarea și soluționarea problemelor etnopedagogice;
- autoanaliza și autoevaluarea activității etnopedagogice la general și a aspectelor particulare.

În cadrul implementării sarcinilor etnopedagogice de comunicare, studenții au fost învățați să construiască dialoguri cu elevii diferitelor grupuri etnice într-un proces simulat de interacțiune pedagogică în condițiile mediului educațional multicultural. Ideea fundamentală a fost că într-un mediu multicultural este deosebit de important ca un profesor cu competență etnopedagogică să poată gestiona interacțiunea pedagogică subiect-subiect, inclusiv prin dialog, cu copiii din diferite grupuri etnice, folosind mijloacele culturii regional-etnice.

Sarcinile motivaționale au contribuit la dezvoltarea componentei motivațional-valorice a competenței etnopedagogice a învățătorilor, reflectând gradul de formare a calităților profesionale și personale, orientările valorice ale abilităților pedagogice și atitudinilor învățătorilor.

Sarcinile de reflecție i-au ajutat pe studenți să-și autoevalueze nivelul de dezvoltare a competenței etnopedagogice în procesul de formare profesională. Pe parcursul rezolvării sarcinilor reflexive cu conținut etnopedagogic, studenții au înregistrat rezultatele autodezvoltării, au identificat aspecte negative și pozitive în activitățile lor etnopedagogice, au determinat dinamica dezvoltării lor ca promotori ai culturii etnice și naționale.

Sarcinile reflexive au demonstrat eficiență, deoarece au contribuit la integrarea schimbărilor, completărilor, activităților autoreglatorii care vizează îmbogățirea, transformarea cunoștințelor pedagogice și a abilităților dobândite în procesul educațional. Respectiv, la etapa reflexivă, acest tip de sarcini au asigurat autoorganizarea activităților viitorilor învățători, promovând motivația internă și disponibilitatea pentru implementarea activităților etnopedagogice într-un colectiv de elevi multi-etnic.

Scopul etapei de control a fost de a evalua eficacitatea Programului implementat, în vederea identificării dinamicii pozitive a demersului de formare a competenței etnopedagogice.

În cadrul etapei de control a experimentului pedagogic, am folosit Chestionarul de autoevaluare a formării competenței etnopedagogice la învățători și Harta de evaluare a manifestării competenței etnopedagogice. Rezultatele obținute sunt reflectate în figurile 7-10.

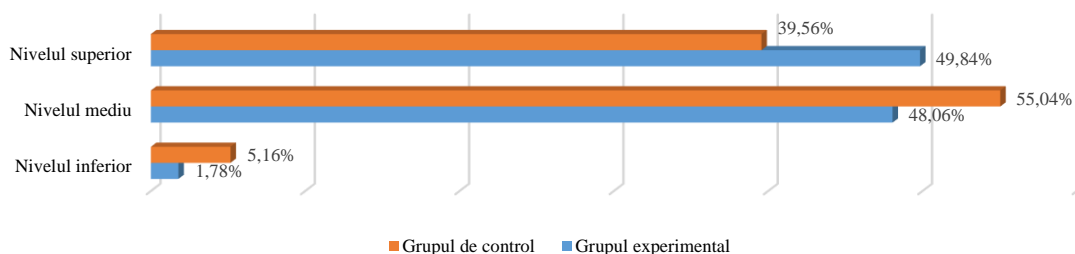

Fig 7. Compararea datelor ale nivelurilor componente axiologice la etapa de control

Deci, la evaluarea componente axiologice în grupul experimental, am remarcat o motivație sporită pentru studierea conținuturile etnopedagogice, precum și interes pentru aspectele etnice, o atitudine pozitivă față de activitatea etnopedagogică în comparație cu rezultatele obținute la etapa de constatare.

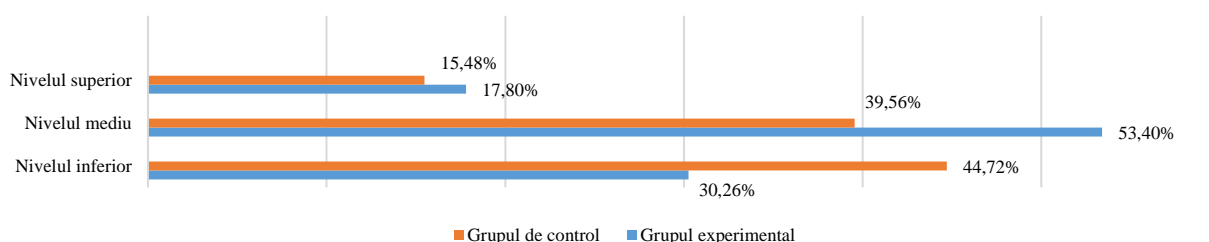

Fig. 8. Compararea datelor ale nivelurilor componente acționale la etapa de control

Dinamica pozitivă a componente acționale mărturisește nu numai schimbări cantitative și calitative în domeniul cunoștințelor și reprezentărilor etnopedagogice ale studenților, ci și viziunea asupra modalităților și posibilităților de utilizare a acestora în cadrul activităților educaționale la nivelul instituției de învățământ general.

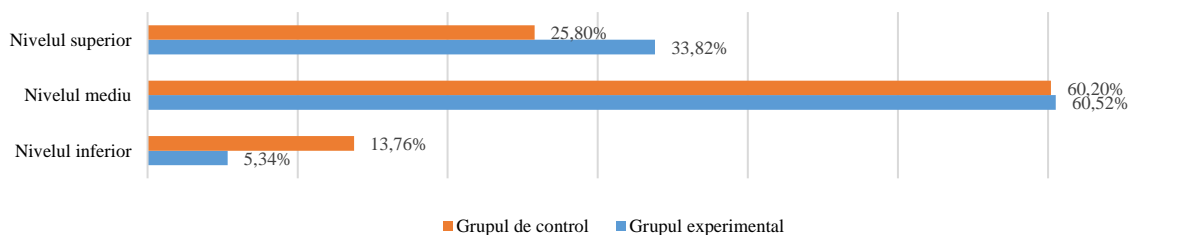

Fig. 9. Compararea datelor ale nivelurilor a componente cognitive la etapa experimentului de control

Rezultatele obținute la componenta cognitivă indică o dinamică pozitivă în ambele grupe, totuși, în grupul experimental se observă o creștere față de nivelul înalt și o scădere mai mare a indicatorilor nivelului scăzut de formare a competenței etnopedagogice.

Tabelul 3. Dinamica nivelurilor de formare a competenței etnopedagogice a învățătorilor în grupul experimental la etapa de control

Etapete	Nivelurile		
	Superior	Mediu	Inferior
Etapa de constatare	10,68%	53,40%	35,60%
Etapa de control	17,20%	65,36%	13,76%

Rezultatele obținute în urma analizei datelor privind fiecare componentă a competenței etnopedagogice, au permis determinarea nivelurilor de formare a competenței etnopedagogice în grupul experimental și de control. Astfel, în grupul experimental se înregistrează o dinamică pozitivă față de etapa de constatare și anume, indicatorii nivelului înalt au crescut de la 10,68% la 17,20%, cei de la nivelul mediu de la 53,40% la 65,36%, iar cei de la nivelul inferior au scăzut de la 35,60 % până la 13,76%.

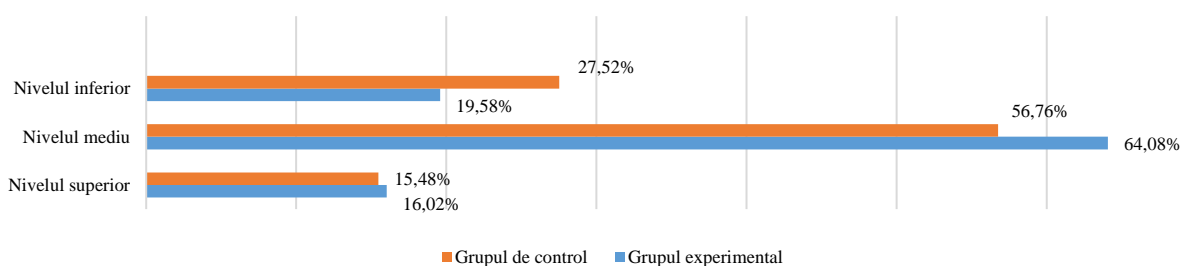

Fig. 10. Compararea datelor privind manifestarea competenței etnopedagogice la etapa experimentului de control

Cercetarea realizată a arătat că Modelul de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor, elaborat și implementat în cadrul etapei formative, a contribuit la formarea inițială a competenței etnopedagogice.

Implementarea Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorului ne-a permis să observăm rezultate pozitive ale manifestării competenței etnopedagogice. Dinamica pozitivă a fost analizată cantitativ, calitativ și reprezentată schematic, s-au observat schimbări pozitive în fiecare dintre componentele competenței etnopedagogice, ceea ce dovedește eficacitatea condițiilor pedagogice identificate. Strategiile didactice utilizate și-au dovedit impactul pozitiv asupra formării componentelor competenței etnopedagogice, precum și asupra educării valorilor culturii etnopedagogice în rândul învățătorilor la etapa de formare profesională inițială. De asemenea, programul formativ poate fi utilizat în cadrul cursurilor de formare continuă și de recalificare, ținând cont de specificul programelor de formare.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Relevanța cercetării noastre se datorează condițiilor socio-politice moderne de integrare și globalizare, care au un impact direct asupra procesului educațional ca fenomen social. Competența etnopedagogică formată în cadrul experimentului realizat va oferi învățătorilor posibilitatea de manifestare și dezvoltare a profesionalismului, abilitate necesară în activitatea profesională în mediul educațional multicultural.

1. Analiza teoretică a problemei studiate ne-a permis să determinăm și să descriem esența conceptelor de bază ale cercetării: cultură etnică, cultură etnopedagogică, competență etnopedagogică, formare etnopedagogică, pentru a descoperi necesitatea, specificul și conținutul competenței etnopedagogice. [61, c.150]

2. Concretizarea rolului studierii unității de curs „Etnopedagogia”, în cadrul programului de formare profesională inițială, a determinat identificarea abordărilor teoretico-metodice a formării etnopedagogice a învățătorilor în vederea educării valorilor etnopedagogice la nivelul învățământului general. [68, c. 252]

3. Identificarea potențialului formativ al curriculumului pedagogic în contextul formării competenței etnopedagogice a dovedit necesitatea formării competenței etnopedagogice în cadrul studierii unității de curs „Etnopedagogia”, determinarea domeniilor prioritare și luarea în considerare a potențialului important al cursurilor de formare în cadrul formării profesionale inițiale.

4. Elaborarea și implementarea Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor bazat pe sarcini etnopedagogice, competențe, culturale, transdisciplinare, reflexive, precum și pe principii: principiul interacțiunii interculturale, inculturării și apartenenței etnice a făcut posibilă urmărirea și identificarea valorilor experimentale ale dinamicii pozitive, dovedind eficacitatea condițiilor pedagogice identificate. [62, c. 95]

5. Rezultatele experimentului pedagogic au demonstrat indicatori cantitativi și calitativi ai manifestării competenței etnopedagogice de către învățători. Acest fapt a confirmat eficacitatea condițiilor organizaționale și pedagogice incluse în Modelul de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor, demonstrând dinamica pozitivă a criteriilor și indicatorilor de manifestare a competenței etnopedagogice identificate de noi. [70, c. 158]

6. Formarea etnopedagogică asigură formarea competenței etnopedagogice, cu condiția că sistemul de pregătire etnopedagogică a învățătorilor să fie holistică și considerat ca un set de componente, interacțiunea cărora contribuie la formarea calităților integrative a învățătorului - pregătire etnopedagogică, competență. [68, c. 251]

7. Rezultatele experimentului pedagogic au arătat o dinamică pozitivă la fiecare dintre nivelurile pe care le-am identificat, în special, indicatori ai unui nivel superior de la 10, 68% la 17,20%, un nivel mediu de la 53,40% la 65,36% și o scădere a unui nivel inferior de la 35, 60% la 13,76%. Schimbarea rezultatelor în grupurile experimentale este asociată cu tranziția activă a studenților de la nivelul mediu la nivelul superior și, în consecință, de la un nivel inferior la unul mediu. Analiza rezultatelor a arătat că în grupurile experimentale și de control există o dinamică pozitivă a dezvoltării competenței etnopedagogice, cu toate acestea, indicatorii din grupul experimental sunt mai mari decât în grupul de control. [70, c 158-159] Astfel, rezultatele științifice obținute pe parcursul cercetării, au demonstrat formarea competenței etnopedagogice în procesul de formare etnopedagogică inițială, fapt de indică rezolvarea problemei cercetării și confirmarea ipotezei de cercetare.

Problema cercetării și scopul cercetării au fost realizate prin atingerea următoarelor obiective: identificarea reperelor teoretice ale formării etnopedagogice a învățătorilor; determinarea structurii, conținutului, esenței științifice a conceptelor «cultură etnică», «cultură etnopedagogică» ca bază pentru formarea etnopedagogică inițială a învățătorilor; elaborarea criteriilor și indicatorilor de descriere a nivelurilor competenței etnopedagogice; determinarea nivelurilor și a conținutului competenței etnopedagogice a învățătorilor; fundamentarea științifică și validarea experimentală a Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor. Rezultatele obținute în urma verificării experimentale a Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor, orientate spre formarea competenței etnopedagogice, ne-a permis să elaborăm următoarele recomandări.

RECOMANDĂRI

Autorilor de curriculum

1. În procesul de formare profesională a învățătorilor în condițiile societății multiculturale moderne, formarea competenței etnopedagogice ar trebui să devină o prioritate, alături de cea epistemologică, de comunicare, managerială, de cercetare etc.
2. Este necesară extinderea cercetării Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor la nivelul diferitor specialități pedagogice, pregătirea personalului didactic pentru realizarea activității didactice la diferite niveluri de învățământ, precum și în procesul de formare profesională continuă și recalificare.
3. Abordarea etnopedagogică ar trebui să stea la baza predării tuturor unităților de curs din cadrul programelor de formare profesională inițială și continuă a învățătorilor.
4. Rezultatele obținute în cadrul cercetării efectuate pot fi valorificate în contextul ulterioarelor investigații științifice ce vor viza domeniul formării profesionale inițiale a învățătorilor.

Cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior

1. Axarea pe valorile etnice, fundamentele etnopedagogice și conținutul etnopedagogic în predarea didacticilor particulare;
2. Formarea atitudinilor și reprezentărilor despre valori la studenți, pornind de la conștiința și cultura etnică.

Învățătorilor

1. Consolidarea și extinderea cunoștințelor etnopedagogice prin participarea la cursuri de perfecționare;
2. Studiarea independentă a diversităților culturale, extinderea cunoștințelor despre caracteristicile etnopsihologice și etnopedagogice ale educației, luându-le în considerare în procesul educațional al școlii, în lucrul cu diferite grupe de vârstă ale elevilor;
3. Demonstrarea culturii etnice, valorilor etnice în interacțiunea cu elevii;
4. Proiectarea activităților educaționale bazate pe valorile etnice.

Studenților

1. Dezvoltarea sistemului de cunoștințe etnopedagogice, cercetarea pedagogiei populare, asigurarea conștientizării, înțelegerii și acceptării valorilor etnice și etnopedagogice care stau la baza personalității și a viziunilor morale;
2. Analiza conținutului disciplinelor de studiu din punct de vedere al abordărilor etnopedagogice, pentru a determina în viitor condițiile optime de educație și formare, ținând seama de caracterul etnic și național.

Cercetarea realizată a identificat **unele limite**, cum ar fi imposibilitatea formării unei competențe etnopedagogice „universale”, deoarece conținutul său este limitat de valorile etnice, orientările axiologice ale unui anumit grup etnic. În realizarea activității didactice în condițiile unui mediu educațional etnic nou, învățătorul va fi nevoit să-și dezvolte competența etnopedagogică pentru a face față cerințelor diversităților etnice.

În același timp, cercetarea noastră a identificat și **perspective** noi de investigație, precum: posibilitatea formării și dezvoltării competenței etnopedagogice a personalului didactic în cadrul cursurilor de formare continuă, posibilitatea utilizării Modelului de formare etnopedagogică inițială dezvoltat în cadrul altor specialități pedagogice, precum și la nivelul învățământului profesional-tehnic.

BIBLIOGRAFIE

1. ANDRIȚCHI, V. Valorile - sistem de refeință al cadrelor didactice în activitatea și dezvoltarea profesională. În: *Univers Pedagogic*, Chișinău, 2018 nr. 2 (58) p. 3-11, ISSN 1811-5470.
2. ANDRIȚCHI, V. Formarea cadrelor didactice în contextul asigurării educației de calitate. În: *Pregătirea și perfecționarea cadrelor didactice în domeniul învățământului preșcolar și primar: Materialele conf. științifico-practice internaționale.*, ed. a 2-a, 15-16 mai 2008 Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2008 p. 58-61
3. ANTOCI, D. *Educația prin valori și pentru valori: Suport de curs*. Chișinău: Universitatea de Stat din Tiraspol, 2018. 260 p. ISBN 978-9975-3223-3-1.
4. AVRAM, I. *Etnopedagogie aplicată: formarea orientărilor axiologice la preșcolari*. Cluj-Napoca: Eurodidact, 2006. 193 p. ISBN 973-7709-46-2.
5. BACIU, S. *Perspective curriculare etnopedagogice: în căutarea valorilor uitate*. Chișinău: Univers Pedagogic, 2007. 103 p. ISBN 978-9975-48-016-1.
6. BOTNARI, V. Competențele profesionale: reflecții asupra conceptului. In: *Pregătirea și perfecționarea cadrelor didactice în domeniul învățământului preșcolar și primar: Materialele conf. științifico-practice internaționale*, Ediția a 2-a, 15-16 mai 2008. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2008, p. 97-103. ISBN 978-9975-921-65-7.
7. BUZENCO, A. *Formarea orientărilor axiologice la preșcolari din perspective etnopedagogiei familiei*. Teza de doctor. Chișinău, UPSC, 2017. 176 p.
8. CAPCELEA, V. *Tradițiile naționale: Continuitate în dezvoltarea generațiilor*. Chișinău: Evrica, 1998. 132 p. ISBN 9975-941-30-3.
9. Codul educației al Republicii Moldova. In : *Monitorul oficial*. 2014, nr. 319-324, p. 17-52.
10. COJOCARU, V. *Competență-Performanță-Calitate. Concepte și aplicații în educație*. Chișinău: Tipogr. UPS „Ion Creangă”, 2016. 273 p. ISBN 978-9975-46-281-5.
11. COJOCARU, V. *Teoria și metodologia transferului inovațional în învățământul superior*. Chișinău: Pontos, 2010. 244 p.
12. COJOCARU-BOROZAN, M., MOCANU, N., BALȚAT, L. *Valorile culturii emoționale reflectate în înțelepciunea popoarelor lumii*. Chișinău: Universul, 2014. 235 p. ISBN 978-9975-46-206-8.
13. CUCOȘ, C. *Educația: dimensiuni culturale și interculturale*. Iași: Polirom, 2000. 288 p. ISBN 973-683-445-X.
14. DUMBRĂVEANU, R., PÂSLARU, VI., CABAC, V., *Competențe ale pedagogilor: Interpretări*, Chișinău: Continental Grup, 2014. p. 192. ISBN 978-9975-9810-5-7.
15. GAGIM, I. *Studii de filosofia educației*. Bălți: USARB, 2017. 160 p. ISBN 978-9975-50-191-0.
16. GHEORGHITĂ, C. *Fundamente etnopedagogice și etnografice ale dezvoltării capacităților creative la studenți*: Autoref. tz. de dr. în pedagogie. Chișinău: IȘE. 2006. 26 p.
17. GOLUBIȚCHI, S. Arta educației populare în contextul educației permanente. In: *Artă și Educație Artistică*. Chișinău, 2007, nr. 2(5), p. 136-141. ISSN 1857-0445.
18. GUȚU, V. BUCUN, N. *Cadrul de referință al curriculumului național*. Chișinău: Lyceum, 2017. 104 p. ISBN 978-9975-3157-7-7.
19. HADÎRCĂ, M. *Perspectiva axiologică asupra educației în schimbare*. In: *Perspectiva axiologică asupra educației în schimbare*. Chișinău: Print Caro, 2011, p. 23-34. ISBN 978-9975-56-030-6.

20. HOFSTEDE, G. *Managementul structurilor multiculturale*. București: Economică, 1996. 304 p. ISBN 973-9198-01-5.
21. IANIOGLO, M. Competența profesională a cadrului didactic: Aspecte teoretice și implicații practice. În: *Cultura profesională a cadrelor didactice*. Exigențe actuale: Materiale Simpozionului științific internațional, Chișinău, 16-17 mai, 2013, Chișinău, 2013 p. 438-442
22. IANIOGLO, M. Competența de comunicare asertivă- valoare de top a dialogului intercultural. În: *Acta et commentationes: Științe ale educației*, Chișinău: UST, 2016 nr.2 p. 111-115, ISSN1857-3592.
23. *Istoria învățământului și a gândirii pedagogice în Moldova*: Pentru studenți și pedagogi. Sub. red. lui T. T. CIBOTARU. Chișinău: Lumina, 1991. 336 p. ISBN 5-372-00457-6.
24. LUPAȘCU, Ș. Etnopedagogia în familie și în școală. In: *Făclia*, Chișinău, 1993, nr. 44, p. 2.
25. NĂSTASE, M. *Cultura organizațională și managerială*. București: ASE, 2004. 370 p. ISBN 973-594-451-0.
26. Ordin 1045 din 29 octombrie 2015 Cu privire la aprobarea și punerea în aplicare a Planului - cadru pentru studii superioare (ciclul I - licen(d, ciclul II - master, studii integrate, ciclul III- doctorat).Disponibil:https://www.usch.md/wp-content/uploads/2020/05/ordinul_nr_1045_din_29.10.2015_plan-cadru_pentru_studii_superioare_ciclul_i_-_licenta_ciclul_ii_-_maste0.pdf
27. PATRAȘCU, D., ROTARU, T. *Cultura managerială a profesorului: Teoria și metodologia formării*. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2006. 296 p. ISBN 978-9975-78-265-4.
28. PÂSLARU, V. *Principiul pozitiv al educației. Studii și eseuri pedagogice*. Chișinău: Civitas, 2003. 320 p. ISBN 9975-912-08-7.
29. RUSU, El. *Formarea inteligenței emoționale a studenților pedagogi*. Teză de doctor în pedagogie. Chișinău: UST. 2013. 252 p.
30. SADOVEI, L. *Modelizarea competenței de comunicare didactică*. Chișinău: UPS „Ion Creangă”. 2017. 144 p. ISBN 978-9975-136-53-2.
31. SILISTRARU, N. *Etnopedagogie*. Chișinău: USM, 2003. 268 p. ISBN 9975-70-222-8.
32. SILISTRARU, N. *Etnopedagogie*. Chișinău: CEP UST, 2021. 407 p. ISBN 978-9975-76-295-3.
33. SILISTRARU, N. Formarea competenței interculturale a studenților-pedagogi. In: *Perspectivile și problemele integrării în Spațiul European al Învățământului superior*: Conferința științifico-practică internațională, 2014, vol. 1, p. 141-145. ISBN 978-9975-914-91-8.
34. АБДУЛЛИНА, Л. Б., ПЕТРОВА, Т. И., БЕРЗИНА, Р. Ф. Формирование этнопедagogической культуры будущих учителей начальных классов. В: *Мир науки, культуры, образования*. 2015, № 3 (52), с. 157-160. ISSN 1991-5497.
35. АЛИМБЕКОВ, А. Оценка современных тенденций в проектировании содержания этнопедagogической подготовки будущих учителей. В: *Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана*, 2009, № 1-2, с. 299-302. ISSN 1694-7649.
36. АРЗАМАСЦЕВА, Н. Г. Формирование этнокультурной компетентности будущих учителей в контексте их профессиональной подготовки. В: *Вестник Московского государственного областного университета. Серия: Педагогика*. 2012, № 3, с. 15-18. ISSN 2072-8395.

37. АРСАЛИЕВ, Ш. М. Х. *Методология современной этнопедагогике*: монография. Москва: Гелиос, 2013. 203 с. ISBN 978-5-85438-224-3.
38. БАНУЛ, Т. Этнопедагогическая подготовка будущих педагогов дошкольных организаций образования к работе в поликультурном пространстве. În: *Schimbarea Paradigmei în Teoria și Practica Educațională: Materialele conf. șt. intern.* Chișinău, 2008, Vol. 2, p. 293-297. ISBN 978-9975-70-817-3.
39. ВОЛКОВ, Г. Н. Этнопедагогика как педагогика национального спасения. В: *Мир образования – образование в мире.* 2004, № 3, с. 51-57. ISSN 2073-8536.
40. ВОЛКОВ, Г. Н. *Этнопедагогика*. Чебоксары: Чувашское книжное издательство, 1974. 375 с.
41. ВОЛКОВ, Г. Н. *Этнопедагогика*. Москва: Academia, 1999. 168 с. ISBN 5-7695-0413-7.
42. ГИДДЕНС, Э. *Социология: Учебник*. Москва: URSS, 2005. 629 p. ISBN 5-354-01093-4.
43. ИВАНОВ, Д. Е. *Теория и практика этнопедагогической подготовки социальных работников*: Диссертация доктора педагогических наук. Чебоксары, 2000. 487 с.
44. КРЫСЬКО, В. Г. *Этнопсихологический словарь*. Москва: МПСИ, 1999. 343 с. ISBN 5-89502-058-5.
45. КРЫСЬКО, В. Г. *Этнопсихология и межнациональные отношения: Курс лекций*. Москва: Экзамен, 2002. 448 p. ISBN 5-94692-051-0.
46. МАРКОВА, А. К. *Психология профессионализма*. Москва: Знание, 1996. 308 с. ISBN 5-87633-016-7.
47. МАХМУТОВ, Ю. М. *Формирование этнопедагогической культуры будущих учителей в процессе профессиональной подготовки в вузе*. Магнитогорск: Изд-во МаГУ, 2010. 157 с. ISBN 978-5-86781-821-0.
48. МАХМУТОВ, Ю. М. *Формирование этнопедагогической культуры будущих учителей в процессе профессиональной подготовки в вузе*. Диссертация кандидата педагогических наук. Магнитогорск, 2009. 180 с.
49. НАГОРНАЯ, Г. Ю. *Развитие этнопедагогической культуры учителя начальных классов в учебном процессе*. Диссертация кандидата педагогических наук. Ставрополь, 1998. 203 с.
50. НИКОЛАЕВ, В. А. Ведущие положения этнопедагогике. В: *Педагогика*. 2013, № 4, с. 41-49. ISSN 0869-561X.
51. СИЛИСТРАРУ, Н. *Этнопедагогика молдаван: В связи с проблемой взаимодействия народной педагогики с педагогической наукой*: Диссертация доктора педагогических наук. Кишинев, 1997. 188 с.
52. СЛАСТЕНИН, В. А. *Диагностика профессиональной пригодности молодежи к педагогической деятельности*. Москва: Прометей, 1991. 144 с. ISBN 5-7042-0007-9.
53. ТИШУЛИНА, С. Г. *Организационные и дидактические условия формирования этнопедагогической культуры будущих учителей*: автореферат кандидата педагогических наук. Мурманск, 2006. 22 с.
54. ТОМИЛИНА, Л. Формирование этноценностей и этноценностных ориентаций в условиях дополнительного образования. In: *Acta et commentationes (Științe ale educației)*. 2013, № 1 (2), с. 91-96. ISSN 1857-0623.
55. *Философский энциклопедический словарь*. Москва : Сов. энциклопедия, 1989. 815 с. ISBN 5-85270-030-4.

56. ХАРИТОНОВ, М. Г. *Этнопедагогическая подготовка учителя начальных классов национальной школы (историография, теория, опыт):* монография. Москва: Прометей, 1999. 226 с. ISBN 5-8288-0173-2.
57. ХАРИТОНОВ, М. Г. *Этнопедагогическое образование учителей национальной школы:* Монография. Чебоксары: Чуваш. Гос. пед. университет им. И. Я. Яковлева, 2004. 330 с.
58. ХАРИТОНОВА, Ф. П. Содержание и структура этнопедагогической компетентности учителя. В: *Педагогическое образование и наука.* 2010, № 12, с. 80-84. ISSN 2072-2524.
59. ШТЫКАРЕВА, В. Ю. *Дидактические основы этнопедагогической подготовки будущего учителя в образовательном пространстве вуза:* автореф. диссертации кандидата педагогических наук. Петрозаводск, 2005. 26 с.
60. *Standard de calificare. Domeniul de formare profesională Pedagogie în învățământul primar.*
Disponibil:https://mecc.gov.md/sites/default/files/sc_7_cncrm_pedagogie_in_invatamintul_primar.pdf

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

2. 2. Articole în diferite reviste științifice

2.3. în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, categoria B

61. ПАНКО, Т., Педагогические условия формирования этнопедагогической компетентности будущих учителей в Республике Молдова. В: *Acta et Commentationes, Sciences of Education*, nr. 1(19), 2020, p. 150-161. ISSN 1857-0623.
62. ПАНЬКО, Т., СИЛИСТРАРУ, Н. Концептуальные основы педагогической модели профессиональной этнопедагогической подготовки будущих учителей. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, 2020, nr.9(139) p.94-100. ISSN 1857-2103

3. Articole în culegeri științifice

3.1. culegeri internaționale

63. ПАНЬКО, Т. Личностно-ориентированный подход в этнопедагогической подготовке будущего учителя. In: *Nowe horyzonty w edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych : monografia wieloautorska. Siedlce:* АККА, 2016, pp. 179-183. ISBN 978-83-941235-6-7.

3.2. culegeri de lucrări ale conferințelor internaționale

64. ЗОРИЛО, Л. И., ПАНЬКО, Т. Реализация этноценностных ориентаций в профессиональной подготовке педагогических кадров в республике Молдова. В: *Повышение квалификации и переподготовка: проблемы и перспективы развития:* Сб. материалов междунар. науч.-практ. конф., Минск, 12 окт. 2015. Минск: БГПУ, 2016, с. 93-97. ISBN 978-985-541-229-9.
65. ПАНЬКО, Т., СИЛИСТРАРУ, Н. Формирование этнопедагогической культуры в системе профессиональной подготовки будущих учителей. In: *Învățământul superior: valențe și oportunități educaționale, de cercetare și transfer inovațional :* Materialele conf. șt. intern., 28-29 sept. 2016. Chișinău, 2016, pp. 54-57. ISBN 978-9975-71-826-4.
66. ПАНЬКО, Т. Нравственные ценности будущих учителей как основа формирования общей и этнической культуры. В: *Managementul educațional: realizări și perspective de dezvoltare:* Materialele Conferinței științifico-practice internaționale, ediția a III-a, 08 mai 2020. Bălți, 2020, с. 702-708. ISBN 978-9975-3422-5-4

67. **ПАНЬКО, Т., СИЛИСТРАРУ, Н.** Формирование совершенной личности с опорой на национальные традиции в народной педагогике этносов Молдовы. În: *Tradiție și inovație în educație: Materialele Simpozionului Științific Internațional, Vol II. Învățământul superior: clasic versus modern*, Chișinău, 18-19 oct. 2019. Chișinău, 2019, pp.236-240. ISBN: 978-9975-76-290-8
68. **ПАНЬКО, Т.** Формирование этнопедагогической компетентности будущих учителей в процессе профессиональной подготовки. В: *Tradiții și valori în formarea profesională a cadrelor didactice în învățământul preșcolar și primar: Materialele conf. șt. intern. consacrată aniversării a 55-a de la fondarea Fac. de Științe ale Educației, Psihologie și Arte*, 29 oct. 2015. Bălți, 2015, c. 250-254. ISBN 978-9975-132-45-9.
- 3.4. culegeri de lucrări ale conferințelor naționale
69. **ПАНЬКО, Т., СИЛИСТРАРУ, Н.** Этнокультурный потенциал образовательной среды в сельском социуме республики Молдова. In: *Reconceptualizarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice din perspectiva interconexiunii învățământului modern general și universitar* : Materialele Conf. șt.-pract. naț. cu particip. intern., Chișinău, 27-28 oct. 2017. Chișinău, 2017, pp. 86-89. ISBN: 978-9975-76-214-4.
70. **PANCO, T.** Formation of the ethno-pedagogical competence in the system of professional training of future teachers. In: *Areas of scientific research among young academics*. Krakow, 2021, p. 151-162. ISBN 978-83-66812-45-1
- 8. Lucrări științifico-metodice și didactice**
- 8.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice (note de curs)
71. **ПАНЬКО Т.** *Этнопедагогика*. Курс лекций. Бэлць: "Тірографія дін Бălți", 2021. 126 p. ISBN 978-9975-3251-4-1.

АННОТАЦИЯ

Панько Татьяна

Профессиональная этнопедагогическая подготовка учителя

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук, Кишинёв, 2021

Объем и структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, основной текст – 148 страница, библиография – 223 источников, 17 таблиц, 23 рисунка и 6 приложений.

Публикации на тему диссертации: результаты исследования опубликованы в 11 научных работах.

Ключевые слова: этнопедагогика, этнопедагогическая культура, этнопедагогическая подготовка, профессиональная подготовка, этнопедагогическая компетентность, этнопедагогические знания/способности/ценностные отношения, народная педагогика.

Область исследования: Педагогика высшего образования.

Цель исследования состоит в: теоретическом обосновании, разработке и апробации Модели начальной этнопедагогической подготовки будущих учителей.

Задачи исследования: выявление теоретических основ этнопедагогической подготовки учителей; определение структуры, содержания и научной сущности понятий «этническая культура», «этнопедагогическая культура» и «этнопедагогическая компетентность»; разработка критериев и показателей этнопедагогической подготовки, необходимых для описания уровней сформированности этнопедагогической компетентности у будущих учителей; определение уровней этнопедагогической компетентности будущих учителей; научное обоснование и экспериментальная проверка Модели начальной этнопедагогической подготовки.

Научная новизна и оригинальность исследования состоит в: определении структуры, содержания и научной сущности понятий «этническая культура», «этнопедагогическая культура», «этнопедагогическая компетентность» как основы начальной этнопедагогической подготовки и этнопедагогической компетентности будущих учителей; разработке и экспериментальной проверке Модели начальной этнопедагогической подготовки будущих учителей, отражающей цели, задачи, принципы, условия, содержание, формы и специфические стратегии.

Научная проблема разрешенная в исследовании, заключается в: выявлении функциональности Модели начальной этнопедагогической подготовки будущих учителей, в описании особенностей формирования этнопедагогической компетентности в процессе начальной этнопедагогической подготовки будущих учителей; в определении критериев, показателей и уровней сформированности этнопедагогической компетентности будущих учителей; научной интерпретации результатов исследования, демонстрирующих эффективность этнопедагогической подготовки.

Теоретическая значимость исследования состоит в: выявлении теоретических основ начальной этнопедагогической подготовки будущих учителей; определении научной сущности понятий «этническая культура», «этнопедагогическая культура», «этнопедагогическая компетентность» как основы этнопедагогической подготовки будущих учителей, посредством выявления, теоретического обоснования, описания педагогических условий, обеспечивающих эффективность начальной этнопедагогической подготовки будущих учителей; развитии теоретико-методологических основ начальной этнопедагогической подготовки и формулировании научных выводов и рекомендаций значимых для начальной и непрерывной этнопедагогической подготовки учителей.

Практическая значимость исследования заключается в: разработке, обосновании и экспериментальной проверке Модели начальной этнопедагогической подготовки будущих учителей; разработке и внедрении в университетскую практику учебного курса Этнопедагогика, ориентированного на формирование этнопедагогической компетентности; использовании Модели начальной этнопедагогической подготовки, направленной на формирование этнопедагогической компетентности учителей на курсах повышения квалификации и переквалификации; формулировании практических рекомендаций по этнопедагогической профессиональной подготовке.

Внедрение научных результатов осуществлено в Бельцком Государственном Университете имени *Алеку Руссо* в преподавательской деятельности на кафедре Педагогика, а также в научных публикациях, представленных в материалах национальных и международных конференций.

ADNOTARE

Panco Tatiana

Formarea profesională etnopedagogică a învățătorului

Teză de doctor în științe ale educației, Chișinău, 2021

Volumul și structura tezei. Teza include introducerea, trei capitole, concluzii generale și recomandări, text de bază – 148 pagini, bibliografie – 223 surse, 17 tabele, 23 figuri și 6 anexe.

Publicații la tema tezei: rezultatele obținute sunt publicate în 11 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: etnopedagogie, formare etnopedagogică, formare profesională, cultura etnopedagogică, competența etnopedagogică, cunoștințe etnopedagogice/capacități/atitudini, pedagogia populară.

Domeniul cercetării: Pedagogie universitară.

Scopul cercetării constă în fundamentarea teoretică, elaborarea și validarea Modelului pedagogic de formare etnopedagogică inițială a învățătorului.

Obiectivele cercetării vizează: identificarea reperelor teoretice ale formării etnopedagogice a învățătorilor; determinarea structurii, conținutului, esenței științifice a conceptelor «cultură etnică», «cultură etnopedagogică»; elaborarea criteriilor și indicatorilor de descriere a nivelurilor competenței etnopedagogice; determinarea nivelurilor și a conținutului competenței etnopedagogice a învățătorilor; fundamentarea științifică și validarea experimentală a Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor.

Noutatea și originalitatea științifică constă în: determinarea structurii, conținutului științific al conceptelor „cultură etnică”, „cultură etnopedagogică” ca bază pentru formarea etnopedagogică inițială și a competenței etnopedagogice a învățătorilor; validarea experimentală a Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor ce reflectă principii, condiții, criterii de evaluare, indicatori, forme și strategii specifice pentru învățământul superior.

Problema științifică soluționată în cercetare constă în: funcționalitatea Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor; în descrierea particularităților formării competenței etnopedagogice la învățători; în determinarea criteriilor, indicatorilor și nivelurilor de formare a competenței etnopedagogice a învățătorilor; interpretarea științifică a rezultatelor cercetării ce demonstrează eficiența formării etnopedagogice a învățătorilor.

Semnificația teoretică a cercetării constă în: identificarea fundamentelor teoretice ale formării etnopedagogice inițiale a învățătorilor; determinarea esenței științifice a conceptelor «cultură etnică», «cultură etnopedagogică» ca bază pentru formarea etnopedagogică inițială a învățătorilor; fundamentarea teoretică, dezvăluirea și identificarea condițiilor pedagogice care asigură formarea etnopedagogică inițială a învățătorilor; identificarea, fundamentarea și dezvăluirea specificului formării profesionale etnopedagogice inițiale a învățătorilor; dezvoltarea fundamentelor teoretico-metodologice ale formării etnopedagogice a învățătorilor; formularea concluziilor științifice și a recomandărilor importante pentru formarea etnopedagogică a învățătorilor.

Valoarea practică a cercetării constă în: elaborarea, întemeierea științifică și validarea experimentală a Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor; elaborarea și implementarea în practica universitară a cursului Etnopedagogie, axat pe formarea competenței etnopedagogice; valorificarea Modelului de formare etnopedagogică inițială a învățătorilor la cursurile de formare continuă și recalificare profesională; elaborarea recomandărilor practice privind formarea etnopedagogică a învățătorilor.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată în procesul experimentului pedagogic, la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, precum și prin intermediul publicațiilor științifice prezentate la conferințe naționale și internaționale și pe parcursul activității pedagogice.

ANNOTATION

Panco Tatiana

Ethnopedagogical professional training of teachers PhD thesis in Education Sciences, Chisinau, 2021

Structure of the thesis. The thesis includes introduction, 3 chapters, general conclusions and recommendations, basic text - 148 pages, bibliography - 223 sources, 17 tables, 23 figures and 6 annexes.

Publications on the thesis topic: the obtained results are published in 11 scientific publications.

Keywords: ethnopedagogy, ethnopedagogical training, professional training / readiness, ethnopedagogical competence, ethnopedagogical knowledge / abilities / value relationships, ethnos, folk pedagogy.

The field of the research: The university pedagogy.

The aim of the research consists in the theoretical foundation, design and testing the Model of the initial ethnopedagogical training of future teachers.

The objectives of the research: to identify the theoretical foundations of the ethnopedagogical training of teachers; to determine the structure, content and scientific essence of the concepts "ethnic culture", "ethnopedagogical culture", "ethnopedagogical competence"; to develop criteria and indicators of ethnopedagogical training provided for describing the levels of initial formation of ethnopedagogical competence; to determine the levels and characteristics of the ethnopedagogical competence of future teachers; to develop, substantiate and experimentally test the Model of initial ethnopedagogical training of future teachers.

Scientific novelty and originality of the research consists in: defining the structure, content and scientific essence of the concepts of "ethnic culture", "ethnopedagogical culture", "ethnopedagogical competence" as the basis of the initial ethnopedagogical training and ethnopedagogical competence of future teachers; development and experimental verification of the Model of the initial ethnopedagogical training of future teachers, reflecting the goals, objectives, principles, conditions, content, forms and specific for high education strategies.

The scientific issue solved in the study consists in: the functionality of the Model of initial ethnopedagogical training of future teachers; in describing the particularities and specifics of the formation of ethnopedagogical competence at teachers; in determining the criteria, indicators and levels of training of ethnopedagogical competence of teachers; scientific interpretation of research results that demonstrate the effectiveness of ethnopedagogical training of teachers.

The theoretical importance of the research is highlighted by the identifying the theoretical foundations of the initial ethnopedagogical training of future teachers; defining the scientific essence of the concepts of "ethnic culture", "ethnopedagogical culture", "ethnopedagogical competence" as the basis for the ethnopedagogical training of future teachers, through the identification, theoretical substantiation, description of pedagogical conditions that provide initial ethnopedagogical training of future teachers and the formulation of scientific conclusions and recommendations that are significant for the initial and continuous ethnopedagogical training of teachers.

The practical significance of the research consists in the development, substantiation and experimental verification of the Model of initial ethnopedagogical training of future teachers, the development and implementation of the Ethnopedagogy curriculum in university practice, focused on the formation of ethnopedagogical competence; the use of the Model of initial ethnopedagogical training aimed at the formation of the ethnopedagogical competence of teachers during lifelong learning and retraining; formulation of practical recommendations for ethnopedagogical vocational training.

The implementation of scientific results. The results of the research was carried out during the pedagogical experiment realized at "Alecu Russo" Balti State University , in scientific publications presented at national and international conferences.

PANCO Tatiana

FORMAREA PROFESIONALĂ ETNOPEDAGOGICĂ A ÎNVĂȚĂTORULUI

533.01 – Pedagogie universitară

**REZUMATUL
tezei de doctor în științe pedagogice**

Aprobat spre tipar 08.11.2021
Hârtie offset. Tipar offset
Coli de tipar: 2.0

Formatul hârtiei 60 x 84 1/16
Tiraj: 70 ex.

„Tipografia UST”